የገዳ / ባሌ / ሥርዓት በጌዴኦ

የጌዴኦ ዞን ባ/ቱ/የመንግስት ኮሚኒኬሽን ጉዳዮች መምሪያ
ስልክ:-
0463312737/2963/2693/4482/0673

የጌዴኦ አባ ገዳ ሹመት ውልደትና ሥርዓት

የዚህ ህዝብ ጥንት አመጣጥና የማንነት ሪክ ሲጠና የረጅም ዘመናት ሪክ ባለቤትና ከኢትዮጵያ ጥን ዊ ከሚባሉት ሕዝቦች አንዱ ሆኖ ይገኛል::

ይህ ሪካዊ ውነት ከጌዴኦ ዋቂ የትውፊት ባለሙያዎች፣የሃገር ዋቂ ሽማግሌዎችና በሃገር ውስጥም ሆነ የውጪ የ ሪክ ፣የቋንቋ፣የአርኪዮሎጂና የአንትሮፖለጂ ተመራማሪ ልሂቃን ጥናትና ምርምር መረጃዎች የተረጋገጠ ነው::

የጌዴኦ ሕዝብ የራሱ የሆነ ቋንቋ፣ ሪክ፣ባህል ያለው ሲሆን ከጥንት ጀምሮ ባህላዊ፣ማህበራዊ፣ኢኮኖሚያዊና ፖለቲካዊ ህይወቱን ይመራበት የነበረ ሁለገብ የአስተዳደር ሥርዓት ነበረው::

ይህም ሥርዓት የጌዴኦ ገዳ ባሌ ሥርዓት ተብሎ ይ ወቃል::

የጌዴኦ ጥንት አመጣጥ ሲመረመር ደረሶ ከሚባል አባት የሚወለዱ ሰባት ልጆች ዘር ተባዝቶ ሰባቱ የጌዴኦ ጎሣ ተብሎ የዛሬው ጌዴኦ ኦጎሣ ተብሎ የዛሬው ጌዴኦ መነሻ ንደሆኑ ከብሄሩ ሪክ የተገኘ መረጃ ያረጋግጣል::

ከብሔሩ ሪክ የሚገኙ መረጃዎች ንደሚያመላክቱት ጌዴኦዎች ዛሬ ስፍራው ወደሚኖርበት መልከአ ምድር ከመግባ ቸው በፊት መነሻ የጥንት መኖሪያቸው ገናሌ ንደነበር ከትውፊት ይረጋገጣል::

ከገናሌ ሐርሱ፤ከሐርሱ ሐዋጣ፤ቦኮ / ሶላሞ /፤ከዚያ ደግሞ ቡሌ ከደረሱ በኋላ ሐሮ ወላቦ ላይ ሰፍረው ከቆዩ በኋላ ቀስ በቀስ ያሉ ኩቤ፤አጋምሣ፤ወቸማ ወዘተ ያሉ መስፋፋት ንደቻሉ ጥን ዊ ሪካቸው በ ማኝነት ያስረዳል፤ ያረጋግጣልም::

ኩቤ ና አጋምሣ አካባቢ መኖር ሲጀምሩ የአስተዳደራቸውን ሕዝባዊ መዋቅር የሆነውን የጌዴኦ ገዳ ባሌ ሥርዓት መሥርተው መተዳደር ንደጀመሩ ይ መናል::

የጌዴኦ የባሌ ገዳ ሥርዓት መሰረቱ የገዳ ሴራ / የገዳ ሥርዓት / ተብሎ ይ ወቃል::

“ ጋዳ ” ማለት በሕዝብ ድምጽ ተመርጦ ባህላዊ፤ማህበራዊ፤ፖለቲካዊና ምነ ዊ አስተዳደሩን የሚመራ የህዝብ መሪ ማለት ነው::

“ የባሌ ሴራ ” / የባሌ ሥርዓት / ማለት ደግሞ ህዝቡ ሰላማዊና ዴሞክራሲያዊ በሆነ መንገድ የስልጣን ሽግግር የሚያካሂድበት ስርዓት ነው::

ኒህ የሥልጣን ሽግግር ርከኖችም

“ ባሌ ” በመባል ይ ወቃል::

“ ባሌ ” ማለት በዚህ ሕዝባዊ አስተዳደር ወንድ ልጅ በዕድሜ የሽግግር ርከኖች የሚከፋፈልበትና የሚሳተፍበት ሲሆን ያንዳንዱ “ ባሌ ” የስምንት ዓመት ዕ ድሜ አለው::

ይህም :-

- ቀዳደ
- ሲዳ
- ሉማሳ
- ራባ
- ሉባ
- ዩባ
- ጉዱሮ
- ቁሉሎ
- ጫዋጄ ሲባሉ “ ባሌ ” የሚባለው ክፍል ለስምንት ዓመ ት የአስተዳደሩን ርፍ ተረክቦ የሚያስተዳድር “ ባሌ ” ነው ::

የጌዴኦን አስተዳደር መዋቅራዊ መሰረት ስንመለከት በጥን ዊ ዘመኑ ሕዝቡ የነበረውን የአመራር ብስለትና ጥበብ ያመላክተናል::

ያኣ አባገዳ ጃልቀባ ሮጋ

ጃልቀባ ሁለቲ አይቻ ባጤቲ ሐይቻ

ዳባሌ ሙራ::” ያኦ ” የ “ሴራው ” ጠቅላላ ጉባኤ ማለት ነው:: ይህም ማለት ሰፊውን ሕዝብ ለማስተዳደር የሚችሉ ባለስልጣኖችን የመምረጥ ሙሉ ሥልጣን ያለው ጉባኤ ነው::

የጌዴኦ የገዳ ባሌ ስርዓት በህዝብ የሚተዳደር ባለሁለት ፓርቲ ም/ቤቶች አሉት: :የ “ ቡልባና ባሌ” ና የ” ዳላና ባሌ “ ይባላሉ::

አንዱ ፓርቲ ለ8 ዓመት ብቻ ያስተዳድራል:: የስልጣን ዘመኑ ሲያበቃ ለሌላኛው ፓርቲ በሰላማዊና ዴሞክራሲያዊ አግባብ ያስረክባል::

ስርዓተ ሲመቱም በቃለ መሀላ ይፈፀማል:: ይህም “ በባሌ “ ም/ቤት መቀመጫዎች / መናገሻ/ በ “በላያ ሶንጎ “ ወይም

በ “ሔባና “ ሶንጎ ላይ ይከናወናል::

“ ባላያ ” በቡሌ ወረዳ አስተዳደር አጋናሣ ካራ ቀበሌ ውስጥ ሲሆን “ ሔባና ” ደግሞ በቡሌ ወ ረዳ አስተዳደር በ ዳኩዋ ”

ሐሻሬ ቀ/ገ/አስ/ውስጥ ይግኛልኛ- - -

“ ኦዳ ያኣ” የሥርዓቱ ማከናወኛ ዋና ሶንጎ ነው::

ይህ የጌዴኦ ገዳ ባሌ ሥርዓት የጌዴኦ ህዝብና መሬቱ በኢትዮጵያ ማዕከላዊ የአፄ መንግስት ስር ሲጠቃለል የተዳከመ ሲሆን ከአዲሱ ሥርዓት መመሥረት / 1983 ዓ/ ም / በኋላ በተገኘው መልካም አጋጣሚ አንሰራርቶ አሁን ወደ ከፍተኛ ደረጃ የተ ሸጋገረ ይገኛል::

ዘንድሮም በ2004 ዓ/ም በገዳ ሥርዓት የሚወስድ ሲሆን የ “ ጺለና ባሌ” ለ “ ብልበና ባሌ ” ሥልጣን የሚያስረክብ ሲሆን በከፍተኛ ሕዝባዊ ሥነ-ሥርዓት ጅቦ በ ላቅ ድምቀት ይከናወናል ይከበራል::

መልካም የሥልጣን ሽግግርና የአስተዳደር ዘመን ለሕዝባችን ይሁ!